

תלמוד בבלי מסכת שבת קמה:

משנה. כל שבא בחמין מערב שבת - שורין אותו בחמין בשבת. וכל שלא בא בחמין מערב שבת - **מדיחין אותו בחמין בשבת**. חוץ מן המליח הישן וקולייס האיפנין, שהדחתן זו היא גמר מלאכתן.

תוספות מסכת שבת לט. ד"ה כל שבא בחמין מלפני שבת

פירוש **שנתבשל לגמרי** ... לפירוש רשב"א דמפרש **דעירוי ככלי שני** אתי שפיר הכא דאין שורין אותו בכלי ראשון אבל מדיחין אותו בכלי ראשון דרך עירוי אבל לפר"ת דמפרש דעירוי הוי ככלי ראשון ע"כ מדיחין אותו בכלי שני קאמר וא"כ מאי איריא מדיחין אפילו שורין נמי ואומר ר"י דאפילו בכלי שני אין שורין דהואיל דהמים חמין **מיחזי כמבשל** ואף על גב דתנן לקמן (דף מב:) אבל נותן לתוך הקערה או לתוך התמחוה היינו דוקא תבלין שהן עשויין למתק את הקדירה ולא מיחזי כמבשל...

תלמוד בבלי מסכת שבת מב.

סבר רב יוסף למימר: מלח הרי הוא כתבלין, דבכלי ראשון - בשלה, ובכלי שני לא בשלה. אמר ליה אב"י, תני רבי חייא: מלח אינה כתבלין, דבכלי שני נמי בשלה.

ר"ן על הרי"ף מסכת שבת כ.

ומהא שמעינן שאע"פ שכלי ראשון מבשל דוקא דברים הקלים להתבשל כמים ושמן ותבלין וכיוצא בהן אבל דברים הקשים להתבשל אין מתבשלין בו דהא במלח אסיקנא לקולא אלא לפי שאין אנו בקיאים בטבעי הדברים אנו אוסרין לתת כל דבר בשבת בתוך כלי ראשון בר ממאי דאפשיטא בגמרא להיתרא:

רמב"ם הלכות שבת כב:

...ואם צק התבשיל מקדרה לקערה אף על פי שהוא רותח בקערה מותר לו ליתן לתוך הקערה תבלין שכלי שני אינו מבשל.

ספר יראים סימן רעד [דפוס ישן - קב]

הלכך יזהר אדם שלא להכניס בשבת שום דבר בכלי שני ואף בכלי שלישי שהיד סולדת בו שאין אנו בקיאים בדברים רכים וקשים מי הוא מתבשל בכלי שני ומי הוא שאינו מתבשל.

שולחן ערוך או"ח הלכות שבת שיחיה:

יש מי שאומר דדבר שנאפה או נצלה, אם בשלו אח"כ במשקה יש בו משום בישול, (מב) ואסור ליתן פת אפילו בכלי שני שהיד סולדת בו, ויש (מג) מתירין. הגה: בכלי שני; ויש מקילין אפילו בכלי ראשון; ונהגו ליזהר לכתחלה שלא ליתן פת אפילו בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו.

משנה ברורה סימן שיח

(מב) ואסור ליתן פת וכו' - הוסיף בזה דין אחר והטעם דסבירא ליה לדעה זו דיש דברים שמתבשלים אפילו בכלי שני מפני שהם רכים ואין אנו בקיאים וע"כ הוסיף לאסור ליתן פת האפוי דהוא רכיך אפילו בכלי שני וה"ה לדדעה זו יש להחמיר נמי בשאר דברים שלא ליתנם בכלי שני ועיין לקמן בס"ט אודות תבלין: (מג) מתירין בכלי שני - ס"ל דאין כלי שני מבשל בשום דבר:

ערוך השולחן או"ח שיחיה:

...אבל כלי שני אינו מבשל ואלו שהחמירו גם בכלי שני משום דכל דבר שמתבשל בכלי שני אסור גם בכלי שני... ובכלי שני נ"ל דאפילו להאוסרים ליתן פת בכלי שני זהו משום דרכיך אבל בצלים ושומים ודאי לא מתבשלי בכלי שני דמנ"ל לומר כן שמתבשלים בכלי שני ולפ"ז א"ש מנהג העולם גם לדיעות אלו וראיתי מי שמחמיר בבצלים אפילו בכלי שני ולא ידעתי מנ"ל להחמיר כל כך:

ערוך השולחן או"ח שיחיה:

וכיון שנתבאר דכל דבר שהדחתן זו היא גמר מלאכתן הוי בישול וחייב בשבת לפ"ז העשב שקורין טה שמערין עליהם חמין ודבר ידוע שבישולן קל ואפילו בכלי שני מתבשלים כמו שעיינו ראות המערה עליהן חמין בשבת אפילו ע"י כלי שני חייב חטאת ורבים נכשלים בזה בטענות של הבל... והדרך הישר הוא להכין הסענ"ס מבעוד יום וכן אנו נוהגים...

שש"כ א:ג

מכיון שישנם מאכלים המתבשלים גם בכלי שני, ואין אנחנו בקיאים לדעת אילו הם, יש להחמיר ולומר שכל דבר שאינו מבושל יש משום איסור בישול גם בנתינתו בכלי שני, אם אמנם התבשיל שבכלי שני הוא

חם בשיעור שהיד סולדת בו. ולפיכך אסור ליתן ... עלי-תה הנתונים בשקית או כפית-תה... כל אלה אין לתתם בכוס שהוא כלי שני, כשהם אינם מבושלים... יוצאים מן הכלל הזה הם המים והשמן (קנב) והתבלין שאותם מותר ליתן בכלי שני גם כשאינם מבושלים.

בן איש חי שנה שניה פרשת בא סעיף ו

אף על פי שארז"ל אין בישול אחר בישול, מ"מ יש בישול אחר אפיה או צליה, ולכן אסור לתת פת לתוך מרק או שאר משקה שהוא חם חום שהיס"ב, אפילו שהוא מונח בכלי שני שאינו עומד בכלי ראשון שהיה על האש אלא הורק לכלי שני, ולא דוקא פת אלא כל דבר דרכיך אסור להניח בתוך חמין שהיס"ב, וכתבו הפוסקים מאחר דלא בקיאינן איזה מקרי רכיך, צריך להחמיר בכל דבר לבלתי יניחו בתוך חמין שהיס"ב. ואותם המניחים בצלים לתוך המרק יזהרו לבלתי יניחום בעודו חם שהיס"ב, מפני שהם מתמתקין מחריפותם ומתבשלים גם בכלי שני שהיס"ב:

ט"ז או"ח שיחיה:

ונהגו ליזהר לכתחלה - פי' שאין נותנים לחם במרק של השליני"ט ונ"ל דאותם שחותכים בצלים דק דק ונותנים לתוך המרק לא ישימו רק אחר שלא תהיה היד ס"ב...

מגן אברהם סימן שיח:טו

...ונ"ל דבצל דינו כתבלין דעבידי לטעמיה...

שולחן ערוך הרב או"ח שיחיה:

...ואינו דומה לתבלין שמותר ליתנם בכלי שני כמו שיתבאר מפני שהתבלין עשויין למתק הקדרה ואינו נראה כמבשל וכן כל דבר העשוי ליתן טעם בקדרה כגון שום ובצל הרי הם כתבלין ומותר ליתנם בכלי שני אף על פי שהיד סולדת בו ויש מי שמסתפק בבצל שמא הוא מתבשל גם בכלי שני כל זמן שהיד סולדת בו ונהגו להקל...

משנה ברורה שיחיה:

ונהגו ליזהר וכו' - פי' שאין נותנים לחם במרק של הטשאלני"ט בקערה שהיא כלי שני וכו"ש שיזהר שלא לערות עליהם מכלי ראשון ואותם שחותכים הבצלים ונותנין לתוך המרק בקערה לא ישימו רק אחר שלא תהיה היד סולדת בהמרק דבלחם יש קולא מחמת שנאפה כבר ואפ"ה נזהרים כ"ש בבצלים שצריך ליזהר כי אין אנו בקיאינן במידי דמקרי רכיך וכנ"ל... וכ"ש אם רוצה ליתן בצלים ושומים לתוך החמין האלו בודאי יזהר מאד לעשות כן דאם יערה עליהם מכלי ראשון שהיד סולדת בהן יש בזה חשש אב מלאכה וכנ"ל:

שער הציון סימן שיח:טט

ט"ז. ואף דהמגן אברהם בסעיף קטן ט"ו משמע שסבירא לה דבצלים דינו כתבלין, עיין בתוספות שבת שדחה דמהמגן אברהם אין ראייה שחולק על הט"ז, אלא דאי לא סבירא לה כה"א ממיץ אין לאסור בזה מפני דנראה כמבשל, וגם לבד זה, כמה גדולים העתיקו דברי הט"ז, והם השולחן שלמה והחיי אדם והכלכלת שבת:

שו"ת אגרות משה או"ח חלק ד סימן עד

(יח) האם מותר ליתן בצלים או לימונים בכלי שני כתבלין? תשובה: בצלים מפורש בעה"ש סעיף מ"ד דהוא כתבלין שמותר בכלי שני, והט"ז ס"ק י"ד אוסר בבצלים... אך אולי אין בצלים בכלל תבלין דהא חייבין במעשרות... ואף שראויין לאכילה בפני עצמן... וג"כ אפשר שתבלין דמתני' דשבת איירי כשהוא תבלין לטעמא לבד ולא בצלים ושומים הראויין לאכילה ולכן יש להחמיר כהט"ז אבל לא מטעמיה, אלא משום דיש דברים שמתבשלין בכלי שני ולא ידוע לנו, אבל בכלי שלישי מותר. ולימונים יש לאסור בכלי שני ומותר בכלי שלישי. ועל קאפע אינו מבושל וכן קאקאו שאין נאכלין והוא רק לתבלין לכאורה הם ודאי בכלל סתם תבלין וא"כ מפורש במתני' שבכלי שני אינם מתבשלין ומותר ליתן לכתחלה... בשלמא בעלי ט"י אפשר לא נחשבו בכלל תבלין דהם לא ניתנו לטעמא אלא למראה ואינם בכלל תבלין שבמתני'... ולמעשה צריך עכ"פ להחמיר בכלי שני ומותר בכלי שלישי.

שש"כ א, הערב קנב

...ומהם הדברים הנקראים תבלין, שמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דלא מסתבר שהם תבלינים הרגילים בינינו, שהם באים להטעים התבשיל, דכיון שהם דקים מאד, כל שכן שהם מתבשלים גם בכ"ש...

Rav Yosef Chaim

(1835-1909)

Rav Yosef Chaim is best known as the author of the Ben Ish Chai, a collection of halakhot and kabbala, written for the lay reader, arranged by the parasha. He was a leading Sephardi posek and was well respected by his community in Baghdad. His sefer is still regularly learned and studied, especially by Sephardim.

Rav Shneur Zalman of Liadi (RaShaZ)

(1745-1812)

Rav Shneur Zalman is the founder and first rebbe of Chabad. He lived in Liadi, Russia. He wrote many works including Shulchan Arukh Harav on Halakha and Tanya (for which he is known as the Ba'al HaTanya) on Kabbala. He is also known as the Alter Rebbe (old rebbe). Shulchan Arukh Harav is a collection of halakha, per the request of the Maggid of Mezeritch for a new version of Shulchan Arukh for the chassidic movement. It contains common halakha, common Chassidic customs, and more. It is considered authoritative by many chassidim, and it is often cited by Mishna Berura, Ben Ish Chai, and Kitzur Shulchan Arukh.